

Sait Çetinoğlu: Topal Osman ve Rum Bando- su (Giresun Rum Flarmoni Orkestrası) Kars, Koçgiri ve Sakarya Seferinde!

Posted on 22/07/2019

Bilindiği gibi, Feridunzade Topal Osman, *tehcir işinden* yani Ermeni Soykırımın Faillerinden biri olarak aranırken birden bire İstanbul'dan affedildiği gibi, her ne hikmetse o sıra İstanbul'da bulunan Giresun belediye başkanı da sağlık nedenleri dolayısıyla istifa ettiğinde, Topal Osman bir anda kendini belediye başkanlığı koltuğunda bulacaktır.

“Arandığı” dönemi geride bırakan Osman Ağa, Nerede kalmıştık! Dercesine kaldığı yerden başlar... Osman Ağa bu kez hedefine Rumları almıştır. Söylem aynıdır: İçimizdeki yılanlar!... “Hatta bir gün Giresun Millet bahçesinde söylediği nutkunda Osman ağa şunları söylemişti: ‘Hatıramda kalan yılan küçükken başı ezilir, büyüdükten sonra başlarını ezmek zor olur. İçimizdeki yılanlar baş kaldırdılar, bir an evvel bunların başını ezip büyük davalarımıza bakalım’ diye bağırды ve bu söz nutkunun sonu idi. Rumlar da bizim yanımızda idiler. Onlar da dinlediler. Osman ağanın nutku bittikten sonra bando bir kanto çaldı. Bando çalanlar hepsi Rumdu.” Sarıbayraktaroğlu devamında Bandoyu yada uzun ismi ile Giresun Flarmoni Orkestrasını ve işlevini özetler: “...sırası gelmişken söyleyelim: Osman ağa tam teşkilatlı bir bando takımı düzmüştü. Rum bandocuların yanında Türkler de bando öğrendiler. Bando alayı ta ki sonuna kadar her yere o götürüyordu.”^[i] Sözlerinde olduğu gibi Topal Osman Bu Bandoyu bir an yanından ayırmayacaktır. Her eyleminde bando takımını yanında hazır tutar.

Osman Ağa boşa zaman harcamaz hemen Müdafaa-i Hukuk Cemiyetini kurarak onun da başına geçer. El koydukları Ermeni ve Rum mallarının geri alınmasına karşı direnişe geçerken, el koyacaklarını da garantiye almaya koşarlar. Doğaldır ki başlarında Osman

Ağaları olarak. Ertesi gün konuşma yapmak üzere herkesi kaleye çağırarak halka konuşma yapacaktır. Başrollerden biri de yine bandodadır:

“Yurdumuzda düşman oturdukça paramızın kıymeti olmaz. Huzurumuz da olmazdı. Osman ağa kararı almış, halka ilan edilmişti. Ertesi gün ‘okullar da dahil Giresun toplu olarak kaleye yürüdü. Bugün herkes pek heyecanlı idi. Osman ağa bir katır üzerinde arkadaşları yanında, bando takımı milli havalar çalarak çeteler oyun oynayarak kaleye çıktık. Kalede biraz dinlendikten sonra Osman ağa istediği nutkunu burada söyledi, alkışlar arasında nutuk bitti. Bando çeşitli havalar çaldı. Giresun oyunları oynandı. Daha sonra Giresun kalesinden aşağı bir sel aktı. Bu sel kahramanlık seli idi.”[\[ii\]](#)

Osman Ağa, bu arada silahlı güçlerini örgütler, bunu kolaylıkla yapar, zira. Osman Ağa bir nevi fetih hareketi örgütlemektedir. Ve ganimet kıskırtıcıdır. Ağa daha önce Ermeni Soykırımını sırasında Şebinkarahisar seferine çıkmıştır. Bu Seferi Avenesinden Gençığa yıllar sonra korkunç kelimelerle nakletmiştir:

Şebinkarahisar’a niye gittiniz?

Hiç sorma evladım! En büyük kötülüğü, vicdansızlığı orada yaptık Ermenilere karşı.

Ne gibi şeyler yaptınız dede?

Oğlum, anlatmaya utanıyorum. İnsanların, kadınların, çocukların çığlıkları hâlâ kulaklarımda. Allah günahlarımızı affetsin!

Ne yaptınız ki dede?

Oğlum, bize “Kaliser’de Ermeniler isyan etmiş” dediler. Trabzon’da, Gümüşhane’de, Giresun’da ne kadar hapisane varsa tümünün kapılarını açtı Osman Ağa. Söylediği tek şey

vardı: “Düşün peşime! Benimle gelin! Ermen ileri buralardan temizleyeceğiz. Mallarını, mülklerini, tarlalarını sizlere dağıtacağım.” Böylece kalabalık bir ordu gibi Kaliser’e vardık. Yakıp yıkmaya, çelik, çoluk, genç, yaşlı, kadın, kız demeden öldürmeye başladık. Sokakta rastladıklarımızı öldürdük; evlere, kiliselere saklananları, sığınanları gaz döküp yaktık.

İnsanları yakarken hiç vicdan azabı çekmedin mi dede?

Çekmez olur muyum evladım! Hele bir olay var ki, gözlerimin önünden hiç gitmez korkunçluğu: Yüzlerce Ermeniye kiliseye doldurup, üzerlerine gaz döküp yaktık. Sırtları alev almış yanarken, kilisenin demir parmaklı pencerelerinden ellerini bize doğru uzatarak yalvarmaları, patlayacakmış gibi olmuş gözlerinin kocaman yuvarlaklıklarını, o gözlerden çıkarak içime işleyen, insanlığımı delen, öldüren utanç oklarını, vicdansızlık oklarını asla unutmam!

O esnada sen ne yapıyordun?

Osman Ağa'nın yanında durup yanan insanlara bakıyordum.

Başka unutamadığın korkunç olaylar da oldu mu?

Oldu evladım! Kaliser'deki Ermenileri hallettikten sonra köylerine yöneldik. Köyün gençlerini ve erkeklerini öldürdükten sonra geriye kalan 200-250 kişilik çocuk, kadın ve yaşlılarından oluşan bir grubu köyün yakınlarında bulunan bir uçurumun başına getirip, kafalarına kazma küpüsüyle vurarak, yarın dibine doğru yuvarladık. İnsan cesetleri üst üste yığılmış haldeyken üzerlerine çevreden getirdiğimiz pür dalları yığarak, ateşe verdik. Oradan başka bir köye geçtik. İki-üç saat sonra aynı yerden geri dönerken, kömürleşmiş cesetlerin üstünde yüzü, gözü, vücudunun her tarafı yanmış, kömür gibi, katran gibi olmuş haliyle, elleri havada, hortlak gibi bir erkeğin inleyerek dolaştığını gördük. Adamın hortladığını zannederek korkudan tir tir titremeye başladık. O anda Osman Ağa'nın keskin

sesi duyuldu, 'Öldürün şunu!' demesiyle tek el silah sesi vadide çınladı." [iii]

Topal Osman *Milli Mücadele* sırasında başka seferlere çıkar bunlardan biri de *Kars seferidir*. Topal Osman'ın mezar kitabesinde "istiklal harbinde milli taburla Ermeni muharebesi" olarak kaydedilir.

"Sene 1920'ye geldi. Kars'a Kazım Karabekir paşa (general) emrine de asker göndermek istiyordu. Hemen eldeki kuvvetten 1920 senesinin Eylül ayının ilk günlerinde sekiz yüz elli mevcutlu ve hepsi abazıpka olan bir taburumuzu hazırladı ve Kazım Karabekir paşa emrine gitmek üzere Giresun'un doğu semti olan Boğacak mevkiinde Yunan'dan esir alınmış olarak beklemekte olan 500 tonluk Fulya motoruna bindirip bando da dahil olmak üzere yola koydu.

Bu taburumuzun 500 kişisinin silahları vardı, 350 kişisin silahı da Trabzon'da tamam olacaktı. Bu motora Osman ağa da girdi. Motorun direğine bayrak çekildi. Motorumuz bando da içersinde olmak üzere Giresun'dan böyle uğurlandı." [iv] Giresun Rum Filarmoni Orkestrasına da sefer görev emri verilmiştir. "Taburun Kars'a giderken Klarnist Panayot idaresinde dokuz kişilik bir mızıkası vardı. Hepsi de Rum'du." [v]

Osman, 1921 yılında bu kez *Koçgiri Seferine* gönderilir. Kars'tan gelen birliğe, Giresun'dan hazırlanan tabura ilaveten 120 kişilik Rum *amele taburu* eşlik edecektir.

"1921- 11/3/1337 Osman ağa alayı Koçkiri isyanını bastırmaya gidiyor. Giresun'da hazırlanan bir tabur asker ve yine Karsa giden 850 kişi mevcutlu taburumuzda Giresun'a gelmişti. O tabur da beraber olmak üzere iki tabur bir bölük olarak Giresun'dan saat 1,30'da hareket ettiler

Bu isyanı bastırmaya gidecek olan yalnız Türk çocukları idi. Rumlar ise rahat evlerinde oturacaklardı. Osman ağa şöyle düşündü. Rum gençlerini hemen hizmete çağırdı. Bu Rumlar

askerin önünde gidecek yol açacaklardı. Çağrılan Rumlar 120 kişi idi. Rumlar geldiler kendilerine vazifeleri söylendi: Seve seve kabul ettiler. İlk çağrıldıklarında çok korkmuşlardı. Osman ağa bizi hep öldürecek diye.

Bu Rumlar askerin önünde gidecek yol açacaklardı. Çağrılan Rumlar 120 kişi idi.”[\[vi\]](#)

Osman birliğine ilave ettiği Rum *amele taburu* yanında Giresun Rum Filarmoni Orkestrasını da yanına almıştır.

Sarıbayraktaroğlu çetenin toplanmasını ve hareketini ayrıntılı resmeder: “Koçkiri hareketına henüz hareket etmezden evvel, alay kumandanı Osman ağa askeri içtima ettikten sonra alayın önüne geçti. Alayımızın bayrağı en önde ve tam teşkilatlı bandomuz hazır alay kumandanı Osman ağa alaya hareket emrini verdi. Alay bandomuzun marş sesleri ile Giresun’dan ayrıldı... Yol yükseldikçe kar tabakası fazlalaşıyor. Erimez’e çıkınca kar pek fazlalaştı. İşte Rum’lara şimdi vazife düştü. Askerin önünde kol kola girip birbirlerini değışe değışe yol yürümeye başladılar, kar eziliyor, yol açılıyor. Alayımız da rahat yürüyordu. Yavuz Kemal’e akşama yakın girildi. Burada alayımıza istirahat verildi. Çete kahvelere evlere taksim olundu. Acele olarak sobalar yandı. Yemekler hazırlandı. Yemek hazırlanırken uşak kemençe çalıp horon tepiyordu. Osman ağalar da ayrı bir kahvede bando onların yanında çeşitli havalar çalıyor, onlar da böyle eğleniyordu...Osman ağa Giresunumuzun folklorunu çok iyi bilip çok da sevdiği gibi tamzara türkümüzü daha çok sever. Glarnetle Panayot’a onu çaldırırdı.”[\[vii\]](#)

Sarıbayraktaroğlu, 16 Mart 1921 günü Şebinkarahisar’a geldiklerini ve hoş karşılandıklarını söylese de Bondonun flütçüsü Papadopoulos aşağıda ayrıntılı anlatımında Şebinkarahisar’da fazla kalamadan apar topar ayrıldıklarını nakleder.

Çete alayının Koçgiri’ye hareketini bandonun hayatta kalan tek üyesi Papadopoulos anılarında “Kürtlere karşı seferberlik” başlığı altında daha ayrıntılı nakleder: “Topal Osman

yüksek bir emirden sonra, geleneksel Laz kıyafetli 850 kişiden oluşan dönemin en mükemmel silahlarına ve dağ topçularına sahip silahlı adamlarıyla , Kahraman Doksan Dördüncü müteşekkil Yıldırım Alayı'nı organize etmeye başladı.

Taburu herşeyden önce 3 ana kola ayrılıyordu. Birinci tabura İsmail Topuzoğlu, ikinci tabura Ziya Bey'in damadı, üçüncü tabura Taş hanı bölgesi sorumlusu İsak Çavuş bulunuyordu.

Aynı zamanda Rumlardan oluşan bando gurubunun da derhal hazırlanmasını ve bando elemanlarının sefere katılmalarını emretti. Adı geçen bu Rum bando gurubunun isimleri ise aşağıdaki gibidir.

Panagiotis Tsiftos	Klarnet
Nikolaos Tsitsanoğlu	Flüt
Ioannis Papadopoulos	Pifero
Eleftherios Kampouroglou	Keman
Nikolaos Xanthopoulos	Trombon
Pavlos Spathopoulos	Trombon
Theodoros Kolesidis	Keman
Georgios Polichronidis	Flüt
Anestis Ermidis	Davul

Aristidis Charalampidis	Dümbelek
Eleftherios oğlu Buyukis	Üçgen
Panagiotis Chourboulis	Trompet
Charikos Charalampidis	Trompet

ve 3 Türk müzisyen Klarino, Trumba ve Trombetçi”[\[viii\]](#)

Çeteleri tarafından “Bizim Timurlenk” olarak anılan Topal Osman bu büyük seferberlik için gerekli hazırlıkları tamamladıktan sonra, komutanlarıyla beraber okul bahçesinde dizilmiş sefer ordusunu ve bandocuları kontrol eder.

Türklerden ve Rumlardan oluşan bir kalabalık da mecburiyetten orada bulunuyordu. Ağa ile vedalaşmak, alkışlamak ve vatan haini Kürtleri eli bağlı bir şekilde Giresun’a getirmesi için Ağa’ya dua ediyorlardı. Topal Osman Ağa, başında kalpak, elinde kırbaç, 40 atlı koruma refakatı ile arap atı üzerinde bir fethe çıkar gibi Yeni Cengiz Han olarak Cezayir Marşı eşliğinde 21 Şubat 1921 yılında talancı çetesi ile yola çıkar.

Koçgiri seferine götürülen bandonun hayatta kalan tek üyesi olan Papadopulos “Benim de içinde bulunduğum ve baştan sona takip ettiğim Kürtlere karşı yapılan bu büyük seferin geçtiği yerlerden yaptıkları tüm yağmalarını, saldırıları, kadın katliamlarını, genç kız ve kadınlara yönelik yapılan tecavüz olaylarını ve diğer korkunç olayları abartmadan anlatmaya çalışacağım.”[\[ix\]](#) Sözleriyle *Seferde* şahit olduğu şiddeti ve vahşeti ayrıntılarıyla nakleder.

“Topal Osman’ın sefer ordusu, yağmurlu ve soğuk bir havanın altında sekiz saatin ardından Kulak Kaya’ya [Yavuz Kemal Beldesi] ulaştı. Çok fazla kar’dan dolayı mecburi olarak burada 5 gün konaklamak zorunda kaldık. Havanın açmasıyla beraber Şebinkarahisar’a doğru yola

çıktık. Tamdere ve Asarcuk üzerinden 1 Mart günü Şebinkarahisar'a vararak 3 gün de burada konakladık. Bu süre zarfında kana susamış önderimiz, Mayıs 1920 yılında Şebinkarahisar'da yaşayan Rumları temizlemek için giriştiği ilk saldırısının engellendiğini ve başarısızlığa uğrama nedeninin, bölge valisi ve ileri gelen Şebinkarahisar'lı Türk vatandaşları tarafından olduğu bilgisine ulaştı. Tüm eylemleri ve mücadelesini güçlendirmek için Rum dükkanlarını yağmalayarak kendi hesabına geçirme ve Kirikoğlu Chatzisavva cinayeti ve buna benzer olaylar.”[\[x\]](#) Nedeniyle 5 Mart günü mecburi olarak Şebinkarahisar'ı terk etmek zorunda kalan çete, 8 saatlik bir yürüyüşten sonra Refahiye ilçesine ulaşır.

“Bu süre zarfında çeteleri tarafından 20 Kürt vatandaşını tutuklayarak aynı gün bu kişiler yargılanmadan Refahiye ilçesi meydanında asıldılar.”[\[xi\]](#)

10 Mart 1921 tarihinde yol üzerinde, Kürtlerin ilk köyü olan ve savunma amaçlı olarak toplandıkları “Kayadibi köyü” karşısında, İsak Çavuş önderliğindeki 3. ordusu her hangi bir olumsuzluğa karşı araştırma ve incelemelerde buldukları sırada. “Kürtler, yukarı Türk köyüne ulaşan güçleri haber almaları neticesinde harekete geçip köyü etrafını sararak, bu Türk köyüne saldırıya geçecekleri anda, daha önce postası tarafından bu olay hakkında bilgilendirilen Topal Osman, sabah saatlerinde güçlü ordusu ile bu köye ulaşarak 3 saat süren çetin bir çatışmanın neticesinde, Kürtleri mağlup eder. 500 dolayında bulunan Kürtler, bu güçlü düşmana karşı ellerindeki çok az sayıda tüfek, balta, hançer ve değnekleriyle cesur bir şekilde savaşmışlardı. Bu sürede ben ve diğer arkadaşlarım harabe halinde bulunan bir taş evinin içinde bekliyorduk. Sabah saatlerinde gizlendiğimiz bu yerden çıkarak sağa sola savrulmuş silahların yanında, organları kesilmiş her iki taraftan da yere yatan cansız insanların bulunduğu Kürt siperlerine ulaştık. Bu cephede 37 Türk vurularak pek çok da yaralı bulunuyordu. Kürtlerin kaybı çok daha fazla idi. Teslim alınan tutsaklar ise aynı yerde süngülenerek öldürüldüler.”[\[xii\]](#)

Ricat eden Kürtler kadın ve çocuklarını yiyecekleri ile birlikte yakın dağa taşınırlar. “Köyde bir kaç yaşlı kadın ve erkek kalmıştır. Topal Osman'ın kasapları bunları da köyün yakınında

bulunan derenin kenarına toplayıp tüfekte öldürülerek hayatlarına son verdiler.”[\[xiii\]](#) Topal Osman direnişçileri kıra kıra Koçgiri’ye doğru yol almaya devam eder.

Büyük ağaçlarla sarılı ulaşılmaz büyük bir dağın eteklerinde kurulan Koçgiri silahlı Kürtler tarafından koruma altına alınmıştır. Topal Osman ilk etapta bu dağın etrafı sardırarak, sabaha karşı bir kaç saat sürecek saldırısına başladı. Lakin bu saldırılar bir sonuç vermedi. Akabinde orada savunma amaçlı bulunan Kürtlerin lideri ve silahlı güçlerin bulunduğu bölümün bombalanması emrini verdi. Karşı taraftan duyulan ve şimşek gibi patlayan zabit tüfeğinin atışlarına dayanamayacaklarını anlayan Kürtler, köyden çıkıp beraberlerinde çocuklarını ve kadınlarını alarak dağlara kaçtılar. Etraf sakinleştikten sonra Topal Osman Ağa ve çeteleri ile beraber ve biz hep beraber terk edilmiş ve ıssız köye girdik. Köye girişimizde yiyecek bakımından zengin bir manzarayla karşılaştık. Hala mutfaklarda ateşler yemek pişirmeye hazır bir şekilde yanıyordu. Yan tarafında yorulmuş hamurlar ise ekmek yapıp pişirmeye hazır olarak bekliyorlardı. Buraları hazır gören Çeteler hemen işe koyularak sacların üstünde ekmek pişirmeye başladılar. Diğerleri tavukları ve koyunları keserek pişirmeye başladılar. Sonrasında gizlenmiş altın gibi ziynet eşyası bulmak düşüncesiyle evleri aramaya başladılar.”[\[xiv\]](#)

Ertesi günün 15 Mart 1924 tarihinde Kürt lider Alişan Bey ve yardımcısı Kör Rıfat’ın ikamet ettikleri Çit bölgesi İmranlı köyüne doğru hareket emri verilerek çete yola koyulur.

“Yolumuzun üstünde ufak tefek çatışmaların yanında karların içine atılmış yeni doğmuş bebeklerle yaşlı ninelerin yalvarma ve yakarmalarına karşın her biri toplanarak en vahşi metotlarla öldürüldüklerine tanıklık ettik. 16 Mart ın akşamında sadece çocukların, kadınların ve yaşlıların kaldığı Kürtlerin en büyük köyü olan İmraniye’ye vardık. Diğerleri ise bağımsızlıklarını savunmak için Alisan Bey ile dağlara çıktılar. Orada Topal Osman’ın adamları evlere dalarak sabaha kadar yiyip içiyorlardı. Osman ağa ve yanındaki koruma muhafızları ile beraber Kürt lider Alişan Bey’in merkezde bulunan evinin büyük salonunda toplanmışlardı. Bu evin pek çok odaları vardı. Bu evde sadece ailenin üyeleri kalmıştı. Ertesi günü bize bu ünlü konağı ziyaret etme fırsatı verildiğinde, depolarda bulunan

yiyeceklerin bolluğundan, paha biçilmez hazinelerinden, değerli paha biçilmez iran halıları, müthiş bakır kap ve çanaklarından ve odaların mükemmel dekorasyonundan neredeyse küçük dilimizi yuttuk. Akabinde Topal Osman'ın emriyle çeteleri tarafından alınan Alisan Bey'in annesini, karısını ve iki çocuğunu bu evden alarak sözde güvenli bir yer olan Zara bölgesine götürüleceklerini gördüğümüzde yüreklerimiz parçalandı. Adı geçen bu aile fertlerinin akibetlerinin ne olduğunu ancak Allah bilir. Akabinde köyde bulunan inek ve koyunlara yüklenen konağın tüm hazinelerini Giresun'a götürdüler.”[\[xv\]](#)

17 Mart günü Topal Osman'ın köyün meydanına topladıkları 100 kadar yaşlı kadın ve erkeğe “Alisan Bey'in nerde olduğunu ve beraberinde kaç adamının olduğunu” öğrenmek için işkence eşliğinde tutsakların sorgulamalarına başlanır.

Sarıbayraktaroğlu, Topal Osman'ın Alisher bey, Haydar bey, Alishan bey, Hacı beylere bir mektup gönderildiğini kaydeder. “Mektup mealen Ey din kardeşlerimiz, muhterem arkadaşlar içimizdeki Pundustcuları temizledik, Ermenilere terki silah ettirdik, başta büyük düşmanlarımız var. Yunan ordusu da yurdumuza saldırdı. Kardeş kavgasını bırakalım, bir din kardeşi olarak birleşelim Yunan ordusunu yurdumuzdan atalım. Davamızın peşi pek büyüktür. Vatanımızı bu felaketten kurtaralım... Asilerin cevabı ise şöyle idi: Osman ağa biz senin topunu tüfeğini elinden alacağız, başka kimse ile işimiz yoktur...”[\[xvi\]](#)

İşkence seansında Alishan Bey'in yerini öğrenmek için yere yatırdıkları kişilerin ayak ve kafalarında tutarak diğer 2 kişinin bu tuttıkları kişiye acımadan bayılana kadar kamçılama işkenceleri devam etti. “Allah için hiç bir şey bilmiyoruz cevabına karşılık canice bir kesim ve ardından cesetlerin bir hendeğe atılma operasyonu başladı. 18 Mart günü İmraniye'den ayrıldığımız sırada Topal Osman bir Türk yerleşim yerindeki birinden Alisan Bey'in 600 silahlı adamları ile beraber karşıki dağda olduğunu öğrenerek, o dağın tepesine doğru hareket etme kararı alındı. Hareket öncesi dağın çevresinin nasıl kuşaltılacağı kararına varan Topal Osman gerekli gördüğü noktalara silahlı askerlerini yerleştirdi. Alishan beyin olabileceği yere derhal top ateşi açıldı. Geri tepen top ateşi 2 askeri yaraladı ve bir cavuşu

öldürdü. Aynı vukuatta üzerine gelen şarapnel parçalarından zararsız kurtulan Topal Osman savaşıma devam etti. Bu savaşta Kürtler özgürlüklerini çok cesurca savundular. Öldürülen bu halkın kanları dere gibi akıyordu. Topal Osman Alayının bu çatışmada 18 kaybı ve pek çok sayıda yaralıları vardı. Ertesi gün ölülerin defni ve yaralıların Zara'ya kağı arabaları ile gönderilmesinden sonra Kemah'a doğru yola çıktık. İlerlediğimiz sırada bir Kürt köyüne vardığımızda, beyaz bir bezi bayrak olarak kaldıran at üstünde bir ve yanında 2 kişi gördük. Bunlar Topal Osman'a bu andan itibaren tüm köy sakinleri ona biat ettiklerini köye herhangi bir olumsuzluğun yapılmaması için yalvardılar. Ağa da hiç bir şekilde ona köy sakinlerinin kılına bile zarar gelmeyeceği garantisi ve sözünü verdi. Topal Osman söz vermesine karşın köye vardıklarında çeteler tüm köye dağılarak ev ev aramaya başladılar. Arama sırasında köye gece gelen ve köyde ne olup bittiğinden haberi olmayan ahırda saklanmış 7 Kürt savaşçısı buldular. Çeteler bu 7 kişiyi tutuklayarak bir kaç nöbetçi refakatinde onları bir ahıra hapsedtiler. Ertesi günü köy muhtarı ve erkekler tutuklanıp köy meydanına getirildiklerinde köyde büyük bir kargaşa oldu. Muhtarın köye gelen bu Kürt savaşçıların ne kendisinin ne de köy sakinlerinin haberlerinin olmadığını ve derhal bu kişilerin köyü terk edeceklerini söylemesi boşuna nefes tüketmesi gibi bir şeydi. Neron'un yeyip içip eğlenerek Hristiyanların ateşte yakılmasını seyrettiği gibi Topal Osman merhametsiz ve sadistce çetelerinin müzik eşliğinde insanlık dışı katliamlarını seyrediyordu. Kadınların bile köye ve kocalarına bir şey yapılmaması yönündeki yalvarmaları bile çetelerin bu köydeki insan kıyımını engelleyemedi. Köylülerin öldürülüp ortadan kaldırılması, çetelerin köyü talan etmesi ile devam etti. Devamında ise bir başka Kürt köyünü ateşe verdiler. Köy sakinleri dereye koşup kap çanaklarla taşıdıkları su ile evlerini ve elbiselerini yanmaktan kurtarmaya çalışıyorlardı. Ateşten kurtulmak isteyen köy halkı yakındaki dereye varmaları ile çeteler tarafından öldürülüyordu. Batıya doğru, Refahiye'den Çit'e kadar tüm bölge Kürt ve Türklerden oluşuyordu. Tüm Kürt köylerindeki temizlik operasyonundan sonra tekrar Doğuya doğru yönelerek, güçlerini Kürt nüfusunun çoğunlukta yaşadığı Dersim bölgesine yönlendirdi. Topal Osman önderliğinde 8 günlük bir yürüyüşten sonra Fırat nehrini geçerek 28 Mart'ta Kürdistan'ın uçsuz bucaksız dağı Yılan Dağ'ının karşısında bulunan Kemah'a ulaştık. 8 günlük uzun bir yürüyüşten sonra Fırat nehrinin yüksek köprüsünü geçtik. 28

Mart günü Kemah kasabasına vardık . Karşımızda uçsuz bucaksız Kürdistan'ın Yılan dağı görünüyordu.”

Çok kısa sürede Alişer dışında herkes affedildi. Ölenler, öldükleriyle kaldılar...

Topal Osman yaptığı görüşmelerde daha fazla ileri gittiğinde çok fazla kayıp vereceğine ikna olup 2 Nisan günü geri çekilme kararına karar verdi.[\[xvii\]](#) “Geri çekilme sırasında nehrin kıyısına vardıklarında çetelerine, cephane taşımak için Refahiye den aldıkları alan 5 Rumu öldürmeleri için emir verdi. Akabinde bizi yanına çağırarak bize *hey bandocular, şimdi ülkeye karşı ayaklanan ve sizlerden olan 400 kişilik Santa’lı gurubunu oratadan kaldırmaya gidiyoruz.* (Santa, Trabzon ili Arsin ilçesi şimdiki adı Dumanlı) Bizi çok korkutan bu Sinsi sözlerine karşılık kendisine *bizim onlarla kesinlikle hiç bir bağlantımız yok. Eğer bunlar delirdiyse, memleketimize karşı görevlerini hakkıyla yerine getiren birileri olarak bizim bu olayda ne suçumuz var?* Ağa gülümsedi ve bize *Sizin cevaplarınız hep böyledir* dedi. Fırat nehirinin karşı kıyısına tekrar aynı köprüden geçtikten sonra acil bir telegraf ile Topal Osman, Kemal tarafından bilgilendirilerek, acilen Samsun bölgesinde ayaklanan Rumları bastırmak için o bölgeye dönmesini istedi. 2 günlük bir aradan sonra Ermeni harabe köyleri Avğanos (ağvanıs/Gülova), Purk ve Ezpiter (Adzbıdar/ezbider) Akıncılar arasından geçerek 5 Nisan günü Su şehrine vardık.”[\[xviii\]](#)

Bando Sakarya Savaşına götürülürken Ankara’dan geçer. Alayla birlikte Ankara sokaklarındaki Bando Ankara sokaklarını inletmektedir: “Alayımız şimdi Ankara içersinde, Büyük Millet Meclisinin önünden geçiyor. Büyük Millet Meclisinden bütün milletvekilleri, askeri komutanlar çıkıp alayımızı hoşladılar. Alayımız resmi adımlarla yürüyor. Bandomuzun marş sesleri Ankara’yı inletiyordu.”[\[xix\]](#)

Bandoya Sakarya Savaşında pek iş düşmez. Bir gün Giresun alayı çok büyük darbe aldığıında orkestranın Rum elemanları katledilecektir:

“Bu taarruzumuz terakki edemediğinde alay katibi Salih efendi, Osman ağanın yanına

gelmişti. Alay komutanı Osman ağa Rum bandocular için “gavurlar ne alemde” diye sordu. Ağanın soruşu manalı idi. Salih efendi anlayamadı, “gavurlar keyfinde, aleminde” dedi. Alay komutanı Osman ağa kızarak “Getirin şu kefereleri” diye emir verdi “Bizim cephemiz bozuldu da siz orada keyif mi yapıyorsunuz” deyip Rum bandocuları öldürttü. Yalnız bunların içersinden Boncukçu’nun Anesti [Ioannis Papadopoulos] Yunan içerisine doğru kaçtı. Karanlıkta peşinden kurşun atılmadı, bizim askerden biri vurulur diye.”[\[xx\]](#) Topal Osman güzellemesi yazan Fikret Topallı da, Bandonun sonunu şu sözlerle özetler: “Bu takım Kürdistan’a ve oradan da Sakarya cephesine kadar alayla gitmiş idi. Sakarya Muharebesi’nde alayın bir ricatı sırasında dağılıp savuşmuşlar, hatta bunlardan bazıları Yunan tarafına geçmeye de muvaffak olmuşlardır.”[\[xxi\]](#)

Topal Osman’ın Koçgiri’de ve Giresun’a geri dönüşünde yolu üzerinde gerçekleştirdiği vahşet ile ilgili mecliste büyük tartışmalara yol açmasına rağmen, Topal Osman’a siper olan M. Kemal faktörü dolayısıyla bu fiililerinden dolayı cezalandırılması mümkün olmamıştır.

Katliamlar yapılırken kendisine zoraki flüt çaldırılan Bandonun hayatta kalan üyesi İannis Papadopoulos, bir daha eline o aleti almamıştır. Papadopoulos’un anılarından hareketle Nikos Aslanidis’in hazırladığı belgesel “The Band”[\[xxii\]](#) bu yıl Selanik Uluslararası Belgesel Festivalinde büyük ödülün sahibidir.

[\[i\]](#) M.Şakir Sarıbayraktaroğlu, Osman Ağa ve Giresun Uşakları Konuşuyor, İstanbul 1975. s 73

[\[ii\]](#) M.Şakir Sarıbayraktaroğlu... age, s 96

[\[iii\]](#) Halil Erhan, 1915’te 1980’e Karadeniz, Ermeniler, Eşkıyalar, İnsanlar, Yaşamlar . İletişim.2015, s 111-112

[iv] M.Şakir Sarıbayraktaroğlu... age, s 113-114

[v] Osman Fikret Topallı, Müdafaa-i Hukuk ve İstiklal Harbi Tarihinde Giresun, Serender Y. 2017 s 114

[vi] M.Şakir Sarıbayraktaroğlu... age, s 140

[vii] M.Şakir Sarıbayraktaroğlu... age, s 141-142

[viii] İannis Papadopulos, Pontiaki Melitai, atina 1965 s 49

[ix] İannis Papadopulos,... s 50

[x] İannis Papadopulos aynı yerde. Şebinkarahisar olayları “Kolonia Folklor Komisyonu ve Pontus’un Şebinkarahisar’ı” Derneği’nin başkanı Pantelis Fourniadis tarafından 1964 yılında yayınlanan “Tarih ve Folklor” adlı kaynak’ta detaylı bir şekilde anlatılmışlardır.

[xi] İannis Papadopulos, ... s 51

[xii] İannis Papadopulos, aynı yerde

[xiii] İannis Papadopulos,... s 52

[xiv] İannis Papadopulos,... aynı yerde

[xv] İannis Papadopulos, ... s 53

[xvi] M.Şakir Sarıbayraktaroğlu... age, s 142-143

[xvii] Nuri Dersimi geri çekilmeyi Topal Osman'ın yaralanmasına bağlar: “0 esnada Koçgiri hadisesine iştirak eden Giresunlu Topal Osman Koçgiri’de yapmadığı melanet yetmiyormuş gibi, kendisine bir kahraman süsü vererek avenesi olan Laz çeteleriyle Erzincan Kemah kaza merkezine gelerek ve Dersim’e sokularak bir çete muharebesi yapmak tasavvuruna kadar kendisinden bir varlık göstermişti. Dersim’den hemen bir kısım Kürt fedailerini gönderildi. Bir çok Laz efradı tepelendi. Topal Osman’da yaralı olarak Giresun mntıkasına firar etti.” Nuri Dersimi, Hatıratım, Roja Nu Y. Stockholm 1986, s 106

Ancak, konu ile ilgili Denis Dreisbrusch’un araştırmasında, bir başka duruma işaret eder; “ Dersim bölgesinde Topal Osman’la ilişkili bir gerçeği daha vurgulamak gerekir .Tehcir sürecinde Topal Osman önce Sivas topçam’da yaşayan Rumlar ve Ermenileri katleder. Sonra refahiye’ye ilerlerken Dersim’den kendisine 500 kadar savaşçı katılır ve katliamlara devam eder. Bu katılım konusunda belirsizliği giderecek asıl yöntem, Dersim’e gelen Hamidiye kökenlilerin Topal Osman’a katılma olasılığıdır. Bu seçeneğe rağmen Dersim aşiretlerinden bir kısmının Koçgiri’ye destek olması, bir kısmının ise Topal Osman saflarına geçmesi , Dersim’de Alevi Zazalar arasında ayrışmanın başladığını göstermektedir.” Denis Dreisbrusch, Ermeni Soykırımı ve İslam (1870-1923) Türkler, Kürtler ve Çerkesler, Dönüşüm Y. 2019, s 445

[xviii] İannis Papadopoulos, ... s 57

[xix] M.Şakir Sarıbayraktaroğlu... age, s 161

[xx] M.Şakir Sarıbayraktaroğlu... age, s 166

[xxi] Osman Fikret Topallı, Müdafaa-i Hukuk ve İstiklal Harbi Tarihinde Giresun, Serender Y. 2017 s 114

[xxii]

https://epontos.blogspot.com/2019/03/blog-post_79.html?fbclid=IwAR1U5wJYyJ8uJitupucCl1RVR2kbE07Q6c2aLjwYJcV87GNzysFKIBWH7w son erişim: 20.7.2019

Diğer Yazıları: <https://tarihvetoplumlar.com/sait-cetinoglu/>